...УН ССКП XXV СЪЕҺЭ АҺЫЛЛЫБЫТА БИИР СЫЛЫН ТУОЛАР.
...РТИЯ ЫЙБЫТ КУРСУНАН — САҢА СИТИҺИИЛЭРГЭ!

...ССКП XXV съеһэ.
...— Советскай Союз Коммунистическай партиятын ...тын Генеральнай секретара Л. И. Брежнев.
ССТА фотохрониката.

Бары дойдулар пролетарийдара, холбоһуҥ!

САҢА ОЛОХ

Хаһыат 1931 сыл алтыныһы ыйтан тахсар

ССКП ЧУРАПЧЫТААҐЫ РАЙКОМУН УОННА ҮЛЭҺИТТЭР ДЕПУТАТТАРЫН ОРОЙУОННААҐЫ СОВЕТЫН ОРГАНА

№ 21 (4914) | 1977 сыл. Олуньу 24 күнэ ЧЭППИЭР | Сыаната 2 хапейка

КУОТАЛАҺЫЫ КҮҮҺЭ

...партийбыт уонна советскай ...государствия олохор сүүкэн суолта...ынан — ССКП XXV съеһэ аһыл...ыгар биир сылын туолар. Бу кэ...ҕэлэ советскай дьон коммунистыба пятилеткатын сорудах...тийиэхтик толорор, Улуу Ок...ябрь туолар алаан аттаах юбилейдыгар көрсөр иһин айым...ныгар оҥорумтуолаах үлэ уоһуйуллар.

...исторический бириэ сыл, ханна ...ыгыйбутун курдук, биһиги совхозпыт коллективыгар производство ко...ҕэнигэ, дьулуурдаах үлэ дьы...ыгар. Ол түмүгэр хаһаайыстыбатаргыгар государственнай былаанарыгар уонна ...ческай обязательстволарын ...ыктык толорон, Бүтүн Союзтаа...ы ...ческай куоталаһыыга кылайыы...ын ССКП КК, ССТС Министр...ыстыбата, ПСБСКС уонна ЫБСЛКС ...ыгар сылдьар Кыһыл знамяларын ...ыгар тиистэ.

...ыйдыах дьылы совхоз үүгүс отделе...ыгар тэҥнэн ааҕыллар үлэһит коллек...ыбыгар суохтук саҕалаатылар. ...ыгар, ыччат сүөһүнү төлөһүтүүгэ ...ыгар мэйдыгар сүүсүһүттэр уонна ...ыгар балачча үрдүк көрдөрүүлэри ...ыгар. Производство кодьүүһүн үрдэ...ыгар дуоскуйа хаачыстыбатын туо...ыгар сир ахсын коммунистар холобур ...ыгар, биирэ үлэлиир табаарыстарын ...ыгар. Отделениелардаах партийбыт коммунистар авангардтай ...ыгар үрдэтиннэн күннэтэ дьарыктаах производство бастыҥнарыттан, тыа ...ыгар дьонноруттан ССКП кэккэтин ...ыгар былаанаахтык үлэлиллэр ...ыгар сылларга партияҕа ыытыллыбыт...ыгар рабочайдар, билигин производство...ыгар ыччат салайаллар. Ол кур...ыгар Матов отделениеҕа управляющий ...ыгар. Ф. Митин, П. П. Тарасов, ...ыгар Дьячкова уонна А. П. Кузьмина ...ыгар бригадиллэр, Е. А. Флегонтов пар...ыгар секретарынан үлэлиир.

...ыгар тэриллэр социалистическай ...ыгар ...ыгар тэриллэ социалистическай ...ыгар ...ыгар ...ыгар

Партийнай тэрилтэлэргэ

МУГУДАЙ. Отделение партийнай тэрилтэтин уонсай мунньаҕар идеологическай үлэҕэ кэлимник сыныаннаһыы туһунан ССКП XXV съезвин көрдөбүллэрин сүрүннүк киллэрингэ партийнай тэрилтэ соруктарын туһунан боппуруос көрүллүбүтэ. Отделение управляющайа Н. Д. Пермяков дакылаатыгар итиннинэ кэпсэтиигэ тыл эппит коммунистар идеологическай үлэни салайыыга, тэрийиигэ баар итэҕэстэри гынан арыйдылар. Ордук комсомольскай, экономическай үөрэхтэри ыытыыга, үлэйиттэри олорор сиринэйитэр үлэҕэ көтүтүүлэр баалларын ыйыллыбыта. Дьон сыныйалаах тэрийиигэ туруйуллубат итиҥэстэри Тоҕой Дириҥин кулуубун үлэйиттэрэ таһаарбыттара сыыһы критикаҕа тардылыннар.

Партийнай мунньах баар итэҕэстэри туоратыыга чопчу соруктары туруоран уурах ыллыбыта.

x x x

ЧУРАПЧЫ. «Якутсельстрой» трест ТМУ-ны партийнай тэрилтэ мунньаҕар «Киргизия партийнай тэрилталэрин партиялаҕа ылыыга уонна ССКП чилиэнигэр кандидаттары ыытыыга үлэлэрин туһунан» ССКП Кийин Комитетын Уураах ыйын олоххо киллэрингэ партийнай тэрилтэ соруктарын туһунан дакылааты партийнай тэрилтэ секретара А. А. Поддтинская оҥордо. Кэпсэтиигэ тыл эппит Г. К. Пинигин, Н. Н. Местников, П. П. Дьячковскай тутуу араас үлэлэриттэн эдэр, үөрэхтээх, быһаччы производствоҕа үлэлиир ыччаттар, комсомолецтар элбэхтэрин баланстээн туран, комсомольскай тэрилталэр бастыҥ ыччаттары партия кэккэтигэр үүнэриҥэ былаанныах үлэни ыытыллыбыт соруктары туруордулар.

Итини тэҥэ мунньах партийнай чилиэнискэй усунуоһу хомуйууга ыытыллыбыт ревизия түмүгүн дьүүллэстэ уонна бастакы кварталга үлэ былаанын бигэргэттэ.

● Ыанньыксыт этии киллэрэр
Үүт төрдө—аҥылык

Пятилетка бастакы сылыгар мин 17 ынаҕы көрөрбүттэн биирдиилэриттэн 2300-туу кг үүтү ылабытым, онон ороҕуон ыанньыксыттарын социалистическай куоталаһыыларгар 11-е миэстэҕэ тахсыбытым. Быйыл Улуу Октябрь 60 сылга туолуутуна чиҥнигэр, былырыыгыы көрдөрүүбүн 200-чэччэ кг-ынан үрдэтэн, иккі ардыгар тыҥыынчалаах бирбиини ылыннарыыга сорук туруоруммут.

Итиҥ, омос иэтэрэ, үчүгэй күрдьүк. Ол эрээри баар не кыаҕы билэ-көрө сылдьан ыаайан туһаммаппыт анаҥа ыарахан. Чэ, аҕаччы, байан сыанала.

Мин старшайыбын үлэлиир «Кэскил» ыччат-комсомольскай фермам Туймаа үрэх ыырдаалыгар турар. Биһигиттэн аҥаах биэрэстэлээх сиргэ «Лена» совхоз Бэйдигэтээҥи отделениетын «Туймаа» ыччат-комсомольскай ферматын Уус-Алдан ороҕуонун чемпион ыанньыксыта П. Д. Пантилов салайар. Кини 1976 сылга хас биирдии симменталь ынахтан 4475-тии кг үүтү ыаан, ороҕуонугар саҥа рекорду олохтоото. Бэйыл 5000-лаах кирбии ыларга, Социалистическай Үлэ Героя П. И. Яковлев республикаҕа олохтообут рекордун ситэргэ соруктаах. Хорсун быһаарыныы — ынах ахсыытын үүтү ылыыны бир сыл иһигэр 500-тэн тахса килограммынан эбэр маҥан аччан буолбатах. Ол гынан баран Пантилов 1975 сылга 361-дии, 1976 сылга 646-лыы килограммынан эбэн кэлэн. Онон бу да эбэҥэлэстибэтин толороргo эрдэхпэх.

Мин ынахтарым эмиэ симменталлар. Уонча сыллаҕыта суоһу боруодатын туһаарарга анаан атыылаһыллыбыт тыһаҕастары туппутум. Олору торотон-ууһатан, бастакы лактацияларгa 2200-чэччэлии кг ыы сылдьыталаабытым. Үүттээх суоһуҥэр буолсулар диэн үөрбүтүм, биэтик эрэнэрим. Онтукам баара, көрөргүт күрдьүк, онуйбатэ.

Өлгөм үүттээх, болоҥ-саҕаҕ суоһу элбэх аҥылыкка наадыйахтааҕым, мин саныабар, ким да мөккүспэтэ буолуо. Ол аата, племенной боруода суоһэлэрбитин аналаан-минээн туспа ыыпыах аҥатыахтаахпыт, көрүүтүн кичэйиэхтээхпит. Онуу биһиги Карл Маркс аатынан совхозтан специалистара тоҕо эрэ болҕомтоҕо ылбаттар, сүн биир сорох 1000-лааҕы кг да биэрбэт- саха боруодатын ыыпыгынан сыстатабыт: суукаҕа 5 кг от, 1,5 кг комбикорм көрүллэр. Пролетарий Дмитриевич биһиэхэ кэлэ сылдьаччы уонна итини көрөн үүтүөкэнэҕэх да ынахтары сөптөөхтүк аһаппакпыт, үүтү-аҥы ол да иһин ылбакпыт диэн мэлдьи сэмэлиир.

Билигин мин ынахтарым ыччаттара иккис-үһүс колуонэ ыанньыктар буолан хас да ыанньыксыкка сылдьаллар. Кэлэр оттуҥэр олору чэмэхтүөххэ, туоны ыыпмаҕа, кичэллээх көрүүгэ туруоруохха.

Эбэх үүтү ыах ороҕулаах торуур буолан сутэрэбин. Бэйыл 47 ынахыттан биирдэстэрэ кытарах, биирим—мунаах, бу квартал иһиэн биир-иккі ыах торуурун катаҥэбин. Атыттарым үүтү иккис кварталга тиийэн биирдэ кордоруохтэрэ. Ынахха сайыҥгы мэччирэҥнэн үүт биириитин онон толору туһаммаппар тиийэбин. Аастыт сылларга бу боппуруоһу туруорсар сыаллыбат курдук: биириэн, ынаҕы искусственнай сиэмэлээһинэ саҥа биирэргэ биилии-көрүү, сатабыл тиийбэт этэ, онуоха эбии базабат даҕаны молтоҕо, иккиһиэн, сиэмэни ыаллыы ороҕуонтан ылар буоламмыт туруорсарга уустуктардаах. Оттон билигин совхоз салаатата, специалистара баҕаны үөскэтиигэ, осеменаторлары бэлэмнэтиигэ, сиэмэнэн хаамчыйыы боппуруоһун быһаарыыга элбэҕи оҥордулар, ыанньыксыттар даҕаны искусственнай сиэмэлээһин диэн тутуу-хаҥыгын биллибит диэххэ сөп. Онон ынах эрдэ уулаларын туһугар кыһанар кэм кэлэр. Чуолаан, ректальнай бэрэбиэркэни кэмиттэн кэмиттэр ыытан иһиэххэ, усулуобуйаны толору тэрийэн туран, ынах ороҕулааһынын иһин ыанньыксытыттан специалистар тиийэ кытаанахтык ыйытар буолуохха.

Бу боппуруостар быһаарылларын эбитэ буоллар, үүт ыамыа үрдэтин олоччу бэйэбиттэн тутулуктаах буолуохтаах. Бэйэм балачча үрдүк көрдөрүүлэннэм этэ диэн саныыбын.

В. СЛЕПЦОВ.

Бахсы отделениетын ыанньыксыта.

Сөтөрутааҕыта ороҕуон механизатордара, хонуу үлэлэриннэр дьарыктанар звенолар салайааччылара, специалистара мустан бэйэлэрин **үлэлэрин 1976 сыллааҕы түмүктэрин, ССКП КК тыа Сирин үлэһиттэригэр Суругунан, ССКП КК, ССРС Министрдэрин Советын, ПСБСКС уонна ЫБСЛКС КК Бүтүн Союзтаабы социалистическай куоталаһыы туһунан ураахтарынан сибээстээн кинилэр иннилэригэр турар соруктары** туда-киэҥник кэпсэттилэр. Бу боппуруоска дакылааты ССКП райкомун бастакы секретара **И. П. Листиков** оҥордо. Итиҥ тэҥэ тыа хаһаайыстыбатын управлениетын кылаабынай инженера **В. И. Поисеев** хос дакылаата истиллибэт.

«МЕХАНИЗАТОР КИЙИН ФИГУРА». ССКП КК Суругуттан ылыллыбыт итии тыллар бу мунньахха киэн туттуунан уонна улахан эпиэтиннэһин өйдөөһүн чувствотынан элбэхтэ хатыланнылар. Кырдьык даҕаны, ороҕуон совхозтарын экономикаларыгар механизатордар төһөлөөх сабыдыаллыахтарый? Хаһаайыстыба бары салаалара кинилэр сүрэхтэрин төлөнө суох хайдах да сатамматтарын кэпсии барбакка эрэ (ол кимиэхэ барытыгар өйдөнөр), итиҥ чулуу дьоммут үлэлэрин экономическай кодьүүһүттэн да көрүөххэ сөп. Оттоохунтан И. И. Сергеев механизированнай звеюта 1 ц. от бэйэҕэ турар сыанатын совхоз орто көрдөрүүтүттэн 2 солк. 36 харчынан (2,2 тыгыл карыгэ) наҥтатта. Маны бэлэмнээбит 1273 тонна отугар тоҥуулуур буоллахха, 30048 солкуобайга тэҥнэнэр. Итинник суоттааһынынан, Н. Е. Яковлев салайааччылаах үрдүк үүнүү звенота 21370 солк., шофер Е. А. Поспелов 19324 солк., трактористар С. И. Макаров 8600 солк., А. А. Захаров 7195 солк. экономическай кодьүүһү биэрдилэр.

Совхозтар хас да сүүһүнэн ахсааннаах уонна сыл ахсын эбиллэ турар тракторларыттан, автомашиналарыттан, атын-да техникаларыттан итинник кодьүүһү ылар буоллуннар, төһөлөөх барыс дэбилийиэх этэй? Ону туох мэйэйдиэхпит?

Техника үлэлээбэккэ туруута элбэх. Бастыҥнар трактор, автомашина сылга 280—310 күн үлэлиирин ситиһэр буоллахтарына, холобур, ДТ-75 трактордар аастыт сылга ортотунан Карл Маркс аатынан совхозка 189-туу, Субуруускай аатынан, Эрилик Эристиин аатынан совхозтарга баара-суоҕа 162-лии күн үлэлэтилэр. Төбө? Баар техниканы үлэлэтэргэ механизатордар ахсаанэара тиийбэт, оттон техника ахсаана эбиллэ турар, сорук буоллаҕына — техниканы иккі сменнаан үлэлэтии. Дьэ итиҥ иһин ростовчаннар ССКП КК Суругар бэлиэтэмэнэ бачыымнарын эрчимнэхтик батыһыы, тыа сиригэр олороччулары бүттүүн техническай үөрэхтээһинигэ киириэ иһин ороҕуоммутугар тыын суолталаах. Профтехучилищеларга кадры баламнэтиини тесту элбэтиэххэ, курсовой комбинаттары, пуунары үлэлэтиэххэ. Итиҥ биирэ. Иккиһинэн, техническай көрүүнү биириэмэтигэр ыытыллыбат, ороҕуон молтох, онуоха эбии саппаас чаастары аҕалыы бытаан буолан техника алдьанан туруута, сороҕор үлэлиэх даҕаны трактор, массыына наадалаах чаастара төнөөн туораабына эдэх. Холобур, «Сельхозтехника» холбоһута кылгас кэм иһигэр Хоптоҕо, Болугур, Соловьев отделениелэригэр, промкомбинакка ДТ-75 тракторлары ситэ ороҕуоннэрэ эбэтэр хаачыстыбата суох ороҕуоннаах төннөрбүтэ биллэр. Маны тутуһаргатан 8,5, оттон хорутаат ыстанетчерскай сибээһи олохтуохха наада. Үсүһүнэн, «Беларусь» тракторлары кыһын олус эрдэ туруоруллар, саас хойутаан таһаарыллар.

ТЕХНИКА КҮҮҺЭ учуоттанан таба туһаныллыбата кодьүүһү улаханнык намтатар. Холобур, быстах таһаҕайы тайыыга, отуу оборудованнарыгар, мустарыы курдук үлэлэргэ үксүн Т-16 М массылар сылдьыахтарын сөп. Ону МТЗ, бэл диэтэр ДТ-75 тракторлардыынан солбуйуу сэдэх буолбатах. Т-16 М-ҕар ДТ-75 биэс төгүл күүстээх, ол эбэтэр биэс төгүл ночоотоох. Трактордар көрдөрүүлэрэ холбоноор массыыналары таба туһаныыттан эмиэ үрдүөхтээх. Маныаха Одьулуун механизатора С. Х. Матвеев «Беларусьтарга» массыыналары иннилэригэр-кэннилэригэр холбоон үлэлэтэрин курдук саҕалааһыннары (оннуктар аҕыйаҕа «уохтар) киэҥник пропагандалыахха, туһаныахха, холбоноор техниканы хараҥаныы, ороҕуоннаһыны кичэйиэххэ.

Механизатордар ортолоругар үлэ дьиссиплинэтэ билигин даҕаны молтох. Аҥардас 1976 сылга 51 шофер рулга олорор быраабы быһылыыта, 103 шофер ыстараантаннаа. Итиҥ — иитэр үлэ молтөбүн, кордөбүл намыһаҕын түмүгэ. Социалистическай куоталаһыы үрдүккэ угуйар күүһэ ситэ туһаныллыбат. Ол, биириэн, куоталаһыы түмүгэ сыл бүтүүтүгэр эрэ таһаарылларынан, иккиһиэн, үлэ-хамнас чуолкайдык учуоттамматынан быһаарыллар.

Мунньахха улахан болҕомто сир оҥоһуутун боппуруостарыгар туһаайылыыта.

ААСПЫТ СЫЛГА ороҕуон туорахтаах культуралар валовой хомуурдарын былаанын Карл Маркс аатынан совхоз аһарыытын суотугар эрэ толорбута. Былааны Эрилик Эристиин аатынан совхоз 94, Субуруускай аатынан совхоз 153 тоннанан сиппэтэхтэрэ. Оскөтүн гектар ахсыттан 8-9 ц. үүнүүнү ылар буоллар, бурдугу үүнэрин хаһаайыстыба барыстаах салаатынан буолуох этэ. Сорук—итиҥ ситиһии. Онуоха кыахтар баалларын IX пятилетка сылларыгар гектартан И. Е. Яковлев звенота 11,7 ц., С. И. Литвиницев звенота 8,5 ц. хомуйбуттарыттан да итиэйиэххэ сөп. Туох наадалый?

1975 с. саас паардаммыт баһыынылартан 1976 сылга гектарыттан 14,2, күһүнгү хорутуттан 8,5, оттон хорутаат ыстарбыт сирдэртэн 7,7 ц. үүнү ылылыыбыта. Практика итиҥ курдук көрдөрө турарын үрдүк совхозтар салаталара паардаһыныгга, сайын устата оту мас кырата 3-эн тэҥастааһыныгга бастайаннай үлэлиир агрегаттары туруорбаттар. Итиҥ иһин паардаһын, хадыымалы хорутуу былааннара сыл ахсын толорулларбаттар. Быйыл дьаҥы ыйыыбыт 39 бырыһыанна саҥа хорутуулар баалыыныларга буолуоҕа. Кэлэр оттуҥэр одьулуунар, хатылылар, хоптоҕолор, хадыардар уонна соловьевтар наар паардаммыт уонна күһүн хорутуулуубут баһыныларга ыһар сорудуу туруоруллуохтаахтар.

МЕХАНИЗАТОРДАР ЫТЫК ИЭСТЭРЭ

Аастыт сылга 706 гектар баһыныларга уоҕурдуу киллэриллибитэ. Олортон, атын баһыныларга таҥнаатаххэ, гектар ахсыттан Эрилик Эристиин аатынан совхоз 6-7, Карл Маркс аатынан совхоз 3 центнер үүнүүнү ордук хомуйбуттара. Итиҥ аата минеральнай уоҕурдуу гектар сиртэн 15—30 солк. ыраах бэрсы биэрэр. Кэлэр оттуҥэр ыйыы үлэтин кытары тэҥнэ сөпкөлөннөн ыстаран минеральнай уоҕурдууну кинэҥник туттуохха. Маны тэҥэ предплужниктаах будуктарынан дириҥник хорутан, паардаммыт сирдэри тиҥастааһыны кичэйэн, онуоха культиватордары туһанан сыыс оттоору уларыйа күүскэ охсуһар наада буоллаҕа.

Ороҕуон ыһыыны сөпкөй сиэмэнэн ыытар буолла. Оҥ эрээри субуруускайдар сиэмэлэрин ситэ ыраастаабат, эриллитэр кондициятыгар тиэрдибэт өрөланнар үүнүү биллэрдик наадыыр.

Аастыт сылга дойду хорутуоннуйа уонна оҕуруот астарыгар сакааһын биһиги совхозтарбыт кыайан толорботтулар. Биириҥнэтэ биир: ыгэн-тоҥон, суолта биэрэн үлэлээбэтилэр. Кэлэр оттуҥэр идэтийбит звенолары тэрийэллиир, хортуоннуй уонна оҕуруот баһыныларыгар гектарын ахсын 70-80 тонна күр ыйуому сөп буоларынан минеральнай уоҕурдууну киллэрэр, хортуоннуйа наар сортовой сиэмэни ууруннар наада.

Аастыт сайын ороҕуон оттомут ходуһа гектарын ахсыттан 5,9 ц. оту ылбыт буоллаҕына, туспарыллыбыт 9476 гектартан итиннээҕэр 1,4 ц. көбүччүнү хомуйбута. Оҥоһуллубут сирдэрэ от сиэмэтин ыһар, биирдии ходуһанан барсын-ночоотун аҕыйа дьиҥ хаһаайынныы сыһыанньаһар буоллар итиҥ лаппа үрдүөх этэ. Итиҥ тэҥэ-ходуһаларга оттоохүнү ыытыы, бүөр быһыттары өрөмүөннэрэн үүнү халытыы, минеральнай уоҕурдууну киллэрии ыраастааһын, баҕаны бүтэйдэрэн эргитии сорудаҥа турдулар. Бүтэйдээһини бөрөгэльэнэрдэр, отделениелар управляющайдара тубэһиэх ыйбыт сирдэриэн тутуутун совхозтар үрдүлэриэн былаанныыллар системаҕа сөп түбэһиннэрэн тутууга киирэр соруктаахтыт.

x x x

Мунньах ороҕуон механизатордарын, хонуутун үлэһиттэрин социалистическай эбэҥэлэстибэлэрин ылынна.

И. ОКОЕМОВ.

Үчүгэйдик үлэлиэххэ, көдьүүһү уонна хаачыстыбаны кичэйиэххэ!

ОРОЙУОН ПРОИЗВОДСТВЕННАЙ ТЭРИЛТЭЛЭРИН 1977 СЫЛГА СОЦИАЛИСТИЧЕСКАЙ КУОТАЛАҺЫЫЛАРЫН УСУЛУОБУЙАТА

...ааһыыта үлэ маннык көрүүгүлэрэ киирэллэр: **Ленинскай комбинатыгар** — бородуукуйаны валовой оногуллубут бородуукуйаны батарыы, арыыны үрдэтии, хамнас фондатын туһаныы. **«Сельхозтехника» холбоһугар** — бородуукуйаны ...ой оногуу, оногуллубут бородуукуйаны батарыы, тракторы, автомобиллы өрөмүөнньэһин, сири оногуу, үлэ оногурумтуотун үрдэтии, хамнас фондатын туһаныы. **Типографияҕа** — бородуукуйаны валовой оногуу, оногуллубут бородуукуйаны батарыы, үлэ оногурумтуотун үрдэтии, хамнас фондатын туһаныы. **Хлебопекарнябинакка** — бородуукуйаны валовой оногуу, оногуллубут бородуукуйаны батарыы, культурно-бытовой табаардары уонна стройдеталы оногуу, ...ны бородуукуйатын оногуу, үлэ оногурумтуотун үрдэтии, хамнас фондатын туһаныы. **Мясопуҥка** — бородуукуйаны валовой оногуу, оногуллубут бородуукуйаны батарыы, тыаҕа маны соҕотоҕунан, тэрилтэлэргэ, нэһилиэнньэҕэ маны таҥас үлэ оногурумтуотун үрдэтии, хамнас фондатын туһаныы. **Ленскэй комбинатыгар** — бородуукуйаны валовой оногуу уонна бородуукуйаны батарыы, таҥаһы ...ах таҥаһын тигии, өрөмүөнньэһин, фотография ...ирикмахерскай үлэлэрэ, үлэ оногурумтуотун үрдэтии, хамнас фондатын туһаныы. **Тутар-таҥар тэрилтэлэргэ** — тутар-таҥар үлэлэрин толоруу (геноодрад), производственнай ...ыстары тутуу, олорор дьиэни тутуу, бөйө күүһүнэн ...ыыны ыытыы, деловой маһы соҕотуоҥкалаһыы, үлэ ...урумтуотун үрдэтии, хамнас фондатын туһаныы. **«Якутгелиоводстрой» трест ПМК-тыгар** — государственнай үбү үгүүнү туһаныы, ходуһаны, сири нүөл...ии, тутуу үлэтэ, тыаны баайыныаҕа солбоһуун, сири ...ыгын туһсарыы, үлэ оногурумтуотун үрдэтии, хамнас фондатын туһаныы. **Сүөл учаастагар** — сүөл оногуутун уонсай кээмэйэ, ...ыстальнай, орто уонна быстах өрөмүөнньэр, үлэ оногурумтуотун үрдэтии, хамнас фондатын туһаныы, сүөлү ...ыт-чарайыы. **Сибэкки үүнэлыгар уонна ЛТЦ** — дохуот киллэрии ...ыны толоруу, бородуукуйа кээмэйин былааныын ...ыы, ГТС-ны, СТС-ны, радиофидеры үлэҕэ киллэ...ии, бөчөкөҥ сурутуу, розница былааныын толоруу, үлэ ...урумтуотун үрдэтии, хамнас фондатын туһаныы. **Коммунальнай предприятиелар уонна туһсаран оногуу комбината** — үлэ былааныын толоруу, өрөмүөнньүүр ...ыны үлэтэ, бааннык дохуоттара, санитарнай ...ыстыка туоруу, туһсаран оногуу, үлэ оногурумтуотун үрдэтии, ...амнас фондатын туһаныы. **Райкоопобщество** — розничнай табаар эргиирин ...ыны толоруу, общественнай аҥылык, кылгас ...ааны, кинигэ атыыта, соҕотуоҥка былааныын толо...ыы, ый үбүн хомуйуу, үлэ оногурумтуотун үрдэтии, ...амнас фондатын туһаныы. **Лесхозка** — туһаныллар учаастагы биэрии, тыаттан ...ыр дохуот, кизэҥник туттуллар габаардары оногуу ...ааны толоруу, ойуур баһаарын гүбэлтэтии, баһаар ...ыйын аччатыы, санитарнай кэрдии, хамнас фондатын туһаныы. **Киносеть** — киносеансы оногуу, көрөөччүү хабыы, ...ыы киллэрэ былааныара, киноустановкаларыныан ...ыны толоруу, былааннаах ночооту аччатыы, хамнас фондатын туһаныы, үлэ күүнүн оногуу.

КЫАЙЫЫЛААХТАРЫ БЫҺААРЫЫ

Социалистическай куоталаһыы түмүгүн хас квартал ...ааннаах куоталаһыы түмүгүн үүнэн иһэр туһунан сыл түмүгэр көрдөрүүлэр үүнэн иһэр тэ...ирэ таһаарыллар. Оройуон промышленнай тэ...ирэ таһаарыллар. Оройуон промышленнай тэ...ирэ таһаарыллар. Оройуон промышленнай

ПОЭТ, ВУОЙУЙ, УЧУУТАЛ

А. С. Бродников 60 сааһын туолла

Кэстөөх сиртэн нүлэ турбут
Күндү хайа дьирбиилээх
Таастаах Амма үрэҕин
Таптыыр эбээт сүрэҕим,

— диэн ырыа бүтэрин кытары саала иҥэ ытыс тыаһыннан өрө ньиргийэ түспүтэ. Итти сүрэҕи долгутар, сүргэни көтөҕөр музыка алыптаах долгураныттан аттыбар олорор Алексей Спиридоновичча биллэрбиллибэт сырдык мичээр сылдьаайан ылбыта, хараҕынан үөрүү кыыллара чаҥылыйа күлбүттэрэ. Оттон кэнниттэн, ким эрэ эбигинэйэ быыстан: «Алексей Спиридонович иэйиилээх иҥирэх тыллара ырыа буолан ыллаллар дьоллоох да киһи...» диэбитэ.

А. С. Бродников чахчы дьоллоох киһи. Кини Аҕа дойдуну көмүскүүр Улуу сэриилэ төлөнүттэн тыыннаах, өрдөн төрөөбүт ийэ буоругар эргиллибит. Өчүлүргэ... Ыныырык сэриилэр күннэрэ Алексей педагогическай училищены бүтэрэр дьыллыгар сылдьаммыттара. Маҥнайгы хомуурга киниини ылбатахтара. Онон Алексей Спиридонович бойбатын уочараатын кэтэйэн, боҕотуй сылдьыбыта. Ол да иҥин буолуо, 1942 сыллаахха фронтка барар бэйиэскэ тутан да баран өчө долгуйа, айманна барбатара. Оччотооҕу бэйиэннай бириэмэ суһал айанна ор кэтэйиниэр барбакка, Алексейы улуу Ильмен туһаайыытыгар тиэрдибиттэ. Маҥан сабаламмыта буойуун А. С. Бродников униьуктаах, уһун фроннаацы сырыыта.

Ол туһунан «Алаан аат» III степеннээх өрден, хас да бойобуой медаллар кавалердара Алексей Спиридонович бу курдук ахтар:

— Аан маҥнай Ураллаацы байыаннай уокурукка түбэспитим. Мин оннооҕор 20-е хайыһар бригадатын саастаабыгар рота снайперын быйыытынан сылдьыбыттым. Кыргыһыы хонуутугар бастакы сүрэхтэниим Ильмен соҕуруу оттүнэн, Ловать өрүс биэрэктэриттэн сабаламмыта. Итиннэ хас да суукналаах хабыр хапсыһыыга баайыраан госпиталыга киирбитим. Кэнникинэ, үтүөрэн баран, Колмнаацы уонна Смоленскайдаацы кыргыһыыларга сыл аҥарын кэриҥэ кыттыбытым. Онно икки атахтар иккиэннэрэ баайыллыбыттым. Өр кэмнэ эмтэнэн баран запаснойдаабыт саска сулуустаабыттым...

Алексей Спиридонович 1946 сыллаахха сэриилэ хонуутуттан кыайыы-хотуу көтөллөнөн төрөөбүт Чурапчытыгар эргиллибит. Кэлэт даҕаны бэйэтин таптыыр идэтинэн үүнэр көлүөнэни иитиигэ-үөрэтиигэ учууталлаан үлэлээбит. Кини 1958 сыллаахтан «Социализм суола», онтон «Саҥа олох» хаһыаттарга редакторы солбуйаччыйан, эпизэтиитир секретарынан үлэлии сылдьыбыта. Билигин Чурапчытаацы ыччат кинээнэги өскуолатыгар уонтордус сылын саха тылын уонна литературатын үөрэтэр.

А. С. Бродников өйөр күннээх өйө сиҥиттан, умсугуйан туран ырыаны-тойугу суруйуунан дьарыктанара. Ол эрээри кини поэзиҕа чуомчулаан киирбит, уутуйан, утаан суруйбут-айбыт дьылларынан 1946—1950 сыллар этиллэр. Ити кэмиэ поэт «Күөх чаранга» диэн маҥнайгы хомуурунньуҥун бэлэмнэбита. Манна киирбит хоһоонноор бастакы талтал нарын тылларынан этиллибит петич нэйиилээхтэр.

Итиҥ кэнниттэн утуу-субуу Алексей Бродников «Этиҥэн хомус», «Сиккиэр», «Кулун туйаҕа», «Хочо хоһооно», «Куорсуннаах оноҕос» диэн хоһооннорун кинигэлэрэ бэчээттэнэн тахсыбыттара. Кини 1965 сыллаахтан ССРС Суруйааччыларын соҕуһун чилиэнэ.

А. С. Бродников — лирик поэт. Кини төрөөбүт айылҕатын уустаанөйуордаан көрдөрөр, үлэһит дьоҥун олоҕун-дьаһаҕын мындыр, бэргэн хараҕынан көрөн нарыннык, таптаччаахтык ойуулуур. Поэт хоһоонноро ритмэрэнэн, рифмаларынан, уус-уран образтарын таҥыытынан, иҥиэ тылынан-өйүнэн уратылаахтар. А. С. Бродников бэйэтэ туспа суоллаах-шистээх, туспа куоластаах суруйааччы. Кини поэзията аҕаарчы дуҥатын уйан утахтарын тылыннарар истиҥ нэйиилээхтэр. Ол да иҥин буолуо, поэт үтүө хоһоонноро норуот уоһуттан туспэт кэрэ ырыа буоланнар Саха сирин үрдүнэн ылланаллар. Арааһа «Таптыыр эбээт сүрэҕим», «Татьяна», «Күөрэгэйдэр ыллыыллар», «Таалтара» диэн ырыалары нетибэтэх, ыллаабатах саха киһитэ ардыйах буолуо. Кини сүүрбэччэ хоһоонноругар композиторлар Х. Максимов, В. Татаринов, Д. Данилов, С. Павлов уо. д. а. бэртээхэй ырыалары айбыттара.

Поэт биһиги күүрэннээх күммүт үлэһит дьоҥун туһунан үтүө очеркалары, «Олоҥхо сирин хотойдиэн сайдыны, хас даҕаны поэмалары суруйталаабыта.

Учуутал Алексей Спиридонович өйө суруйааччытын быйыытынан эмиэ киэҥник биллэр. Кини «Кулун туйаҕа», «Хочо хоһооно», «Куорсуннаах оноҕос» диэн оҕолорго анаан суруйбут хоһоонноруун хомуурунньуктарын ыччат таптаан аҕалар.

Алексей Бродников поэзиятын ыыра сылтан сыл кэҥэн иҥэрии 1977 сыллаахха тахсыбыт хоһоонноруун хомуурунньута да туоһулуур. Бу саҥа кинигэни арыйан иитэхх «Талаҕа мускуулар Таатта чэлэ хонуутуттан» «Халлаанныын хараҕар хара муоратыгар» тиийэн хаалаҕын. Итинник киэҥ эйгэлээх үтүө олохтоох А. С. Бродников иннинитин даҕаны истиҥ нэйиилээх, хомоҕой тыллаах-остоох кэрэ айымньылары бэлэхтиирэ саарбаҕалаччыбат. Ону бигэргэтэрдии поэт:

«Ийэ буоргар иэстэзхпин
Икки төгүл төлүөҕүм,
Киһи буолбут чиэстэзхпин
Киһи дьолун туойуоҕум...» диир.

Буойуун, учуутал, поэт Алексей Спиридонович Бродников 60 сааһын туолбутуваҥ итинник эҕэрдэлээн туран, иннинитин даҕаны этиҥэн хомуһа өссө эрчимнээхтик дуораһыйарыгар баҕарабыт!

Георгий СИВЦЕВ.

ПРОИЗВОДСТВЕННАЙ ТЭРИЛТЭЛЭР КУОТАЛАҺЫЫЛАРЫН УСУЛУОБУЙАТА

(Бүтүүтэ. Иннин 3 стр. нөр).

Культура дьиэтин үлэһиттэригэр бастан иҥэриллэр суох уус-уран самодеятельность куруһуоктарын бастаанайдык үлэлэтии, тематическай көрсүһүү, ыйытыы-эпиилэт бинэлэрдэрин уонна диспуттары сыл устата 16-тан итэҕэйэ суох ыытыы, капитальнай, быстах наглядный агитация көрдөбүлэ эмиэ эмиэ, сезонный үлэлэргэ бастайаанай агитбригадалары тэриллии, Культура дьиэтин оремуоҕун хаачыстыбалаахтык ыытыы, общественнай үлэлэргэ активнайдык кыттыы.

Оҕо дьаһыалатын (садын) үлэһиттэригэр — дьиэни хаачыстыбалаахтык оремуоҕуллуо, дьиэ ис-тас иитии ордабилэ сөп түбэйэр гына ырыастык тутуу уонна наглядный оногуктарынан хаачыйыы, оҕо дэҥнэппитин-эбэлдьиуутун өйдөр да гуманнаах ааҕаарбаты, сыстыганнаах ырыалары туруорбаты ситиһии, төрөппүттэри кытта үлэни тупсарыы, общественнай үлэҕэ активнайдык кыттыы.

Продавецтарга — розничнай табаар эргиирин быыстарын толоруу, табаар эбэһээтэлиитэй ассортиментын, минимумун тутуһуу, табаар сапсаанын улаатыннарыы, кэһилиннэриллэр үгүстүү суоҕа, общественнай үлэҕэ активнайдык кыттыы.

Шоферларга — ММЗ уонна ГАЗ маркалаах автомашиналарынан аварийата суох үлэлээн толорбут тонна-километра.

Трактористарга — ДТ-75, С-100 маркалаахтарынан аварийата суох үлэлээн өгөрбүт условнай эталоннай гектарынан.

КЫАЙЫЫЛААХТАРЫ БЭЛИЭТЭЭҺИН

«Производство бастыҥа» диэн лозунг кэтэрдиллэр. ССКП райкомун, райсовет исполкомун, ЫБСЛКС райкомун Бочуоттуйай грамоталара, өйдөбүнньүк бэлэх туттарыллаллар.

Үлэ коллективтара—нэһилиэннээҕэ
МЕЛИОРАТОРДАР ОТЧУОТТУУЛЛАР

Ленин субуотаҕа «Якутмелиоводстрой» трест ПМК-тын рабочайдара, инженернай-техническэй үлэһиттэрэ оройуон кинигэ олохтоохторун иннигэр отчуоттаатылар. Үлэ коллективын айар отчуотугар дакылааты ПМК начальника М. М. Бейноев оногордо. Кини коллектив үлэҕэ-хамнаска ситиһиилэрин, бастыҥ производственниктар туустарынан сиһилии кэпсээтэ.

«Якутмелиоводстрой» трест Чурапчытаары ПМК-та 1973 сыллаахха тэриллибитэ. Бу кэһе сылдьар механизированнай колонна биһиги уонна Мэҥэ-Хаҥалас оройуоннарыгар сүрүннээн сири тупсаран өгөрүүнэн дьарыктанар. Кини 100-тэн тахса рабочайдаах, 20 Т-100, 15 ДТ-75 тракторлаах, 20-тэн тахса автомашиналаах бөдөҥ коллектив. Манна нуучча, саха, украинец, немец, нигуш, о. д. а. — уонтан тахса национальностар үлэлиллэр. Киниэ ортолорутар бульдозерист В. И. Колесник, тракторист В. С. Кононов, шофер Х. Г. Долаков, бириигадьыыр Ю. Г. Красюк курдук социалистическай куоталаһыы ыытыылаахтара, производство бастыҥнара баалар.

Коллектив, ССКП XXV съезтин уураахтарын олохтоох киллэриигэ тэнийбит социалистическай куоталаһыыга киирсэн, онус пятилетка бастакы сылын былаанынан 100,5 бырыһыан, үлэ өгөрүмүөтүн үрдэтии 115 бырыһыан толордо, 572 гектардаах сири ууллуттаа.

— Биһиги интернациональнай коллективпыт онус пятилетка иккис сылыгар былааны таһынан 30 тыс. солкуобайдаах үлэни ыытарга, тутар-таҥар үлэлэр себестоимостарын былаанныммыттааҕар 1 бырыһыанынан аччатарга, 8 тыс. солкуобайдаах барсы ыларга, 332 гектардаах тыаны баһынаҕа анаан солуурга, 526 гектардаах ходуһаны төрдүттэн тупсараргa сорукканан үлэлиир. Улуу Октябрь юбилейын көрсө Маҥнай сиитирдэр систематын уонна оройуон кинигэр 12 квартиралаах олорор дьиэни тутан үлэҕэ киллэртиэхпит, — диир Муса Муртазхоевич Бейноев.

Профсоюз месткомун председателэ Н. Х. Кривошапкин коллективка иитэр-өйдөтөр, тэрийэр-маассабай үлэлэри салгыы тупсарар, колонна олоҕун-дьаһаҕын туһунан кэпсээтэ. Оттон бульдозерист Н. Т. Свириденко бэйэтин туус үлэтин, былааннарын, бастыҥ рабочайдар туустарынан биһиги-нэрбитэ отчуоту өссө кэҥэтэ.

Отчуот кэнниттэн концерт туруорулунна. Онуоннаах прораб Султан Гафурович Галаев салайан ыытта. Мустубут дьон нуучча кыргыттара Валентина Дучева, Мария Кириченко уонна бырааттыы молдаваннар Дескалар толоруулларыгар интермедиилэрэ, нигуштуу лезгинканы, нууччалыы ырыалары, сахалыы тойуктары астына көрдүлэр-иитиллэр.

Коллектив айар отчуота норуоттар доҕордоһуулларын үтүө холобурун быһыытынан кэрэхсэбиллээхтик барда.

Д. СИВЦЕВ.

Редактор А. Е. ЧИЧИГИНАРОВ.

Эрилик Эристиин аатынан совхоз дирекцията, парткома, профсоюз рабочкома, ЫБСЛКС комитета совхоз кырдьаҕас рабочайа

ФЕДОРОВА
Анастасия Петровна

уһун, ыарахан ыарыыттан олбутүнэн бокуонньук оролоругар, аймахтарыгар бэйэлэрин кутурҕаннарын тиэрдэллэр.

БИҺИГИ ААДЫРЫОПЫТ: почтовай индекс 678700, Чурапчы с. Карл Маркс уул. 12. ТЕЛЕФОННАРБЫТ: редактор—91-395, отделлар—91—496, уопсай—91-505.

«Саҥа олох» («Новая жизнь») — орган Чурапчинского райкома КПСС и районного Совета депутатов трудящихся Якутской АССР